

OBUDOWA MERYTORYCZNA

(scenariusz nr 4)

TYTUŁ PROJEKTU USTAWY:

Ustawa o przeciwdziałaniu mowie nienawiści i hejtu w Internecie

1. Obowiązujące przepisy w Polsce (stan na październik 2025 r.)

W polskim prawie brak jest jednej, spójnej ustawy regulującej zjawisko mowy nienawiści (tzw. hate speech). Przepisy dotyczące tej kwestii są rozproszone w różnych aktach prawnych, głównie w Kodeksie karnym.

Najważniejsze regulacje:

- **Art. 256 Kodeksu karnego** – zakazuje publicznego nawoływania do nienawiści na tle narodowościowym, etnicznym, rasowym, wyznaniowym lub bezwyznaniowości.
- **Art. 257 Kodeksu karnego** – zabrania znieważania osoby lub grupy osób z powodu przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo bezwyznaniowości.
- **Art. 212–216 Kodeksu karnego** – dotyczą zniesławienia i znieważenia (w tym w internecie).
- **Art. 190a Kodeksu karnego** – penalizuje uporczywe nękanie, w tym cyberstalking.

Braki systemowe:

- brak formalnej definicji „mowy nienawiści” w przepisach,
- ograniczony katalog tzw. cech chronionych (brak m.in. orientacji seksualnej, tożsamości płciowej, niepełnosprawności, wieku),
- brak osobnej ustawy regulującej odpowiedzialność platform społecznościowych i ochronę ofiar hejtu.

W 2024 r. toczyły się prace nad tzw. „**ustawą antyhejterską**” – przewidującą m.in. ułatwienia w pozywaniu anonimowych autorów komentarzy („ślepy pozew”) - jednak projekt nie został jeszcze uchwalony.

2. Dobre praktyki z innych krajów

Niemcy

- ✓ Obowiązuje ustawa NetzDG (Network Enforcement Act) – platformy społecznościowe muszą usuwać treści zawierające mowę nienawiści w ciągu 24 godzin od zgłoszenia, inaczej grożą im wysokie kary finansowe.
- ✓ Zdefiniowano pojęcie „nawoływania do nienawiści” (§130 StGB).
- ✓ Rząd finansuje kampanie edukacyjne dla młodzieży i szkolenia moderatorów.

Szkocja

- ✓ Ustawa **Hate Crime and Public Order (Scotland) Act 2021** rozszerza katalog chronionych cech (m.in. orientacja, tożsamość płciowa, niepełnosprawność, wiek).
- ✓ Prawo obejmuje zarówno przemoc fizyczną, jak i mowę nienawiści w internecie.

Francja

- ✓ W 2020 r. przyjęto przepisy nakładające na platformy obowiązek szybkiego reagowania na mowę nienawiści online.
- ✓ Wprowadzono wysokie grzywny za publiczne nawoływanie do nienawiści oraz zorganizowane kampanie hejtu.
- ✓ Rząd rozważał wprowadzenie przepisów krajowych – temat wraca regularnie w debacie publicznej.

Finlandia i Holandia

- ✓ Mocny nacisk na **edukację medialną i cyfrową** - dzieci uczą się rozpoznawać hejt, fake newsy i manipulacje już od szkoły podstawowej.
- ✓ Państwo wspiera organizacje prowadzące szkolenia z empatii, odpowiedzialnej komunikacji i cyberkultury.

3. Skutki zdrowotne – dane i raporty

Najważniejsze raporty:

Raport NASK (2023):

- 68% młodzieży doświadczyło hejtu w internecie.
- 35% przyznało, że sami kiedykolwiek napisali obraźliwy komentarz.
- 1 na 5 nastolatków zrezygnował z aktywności online z powodu lęku przed hejtem.

WHO (2022):

- Hejt internetowy zwiększa ryzyko depresji, izolacji społecznej i zaburzeń lękowych.
- Skutki emocjonalne są porównywalne z przemocą rówieśniczą offline

Polskie dane:

- Zgłoszenia cyberprzemocy do policji rosną o ok. 15% rocznie.
- Najczęściej ofiarami hejtu są kobiety, młodzież i osoby publiczne.

4. Kluczowe zagadnienia społeczne i edukacyjne

- ✓ **Anonimowość w sieci** – poczucie bezkarności i brak refleksji nad konsekwencjami.
- ✓ **Kultura komunikacji online** – język debaty publicznej wpływa na postawy młodzieży.
- ✓ **Brak edukacji medialnej** – uczniowie często nie wiedzą, czym różni się krytyka od hejtu.
- ✓ **Zjawisko „cyberbaśni”** – hejt w komentarzach często staje się elementem rozrywki grupowej.
- ✓ **Rola szkoły i nauczycieli** – interwencja wychowawcza, nauka reagowania na przemoc słowną, empatia cyfrowa.

5. Argumenty za wprowadzeniem ustawy

- **Ochrona godności człowieka** – każda osoba ma prawo do szacunku także w przestrzeni cyfrowej.
- **Bezpieczeństwo psychiczne dzieci i młodzieży** – przeciwdziałanie depresji, samookaleczeniom i wykluczeniu.
- **Wzmocnienie odpowiedzialności platform internetowych** – obowiązek reagowania na zgłoszenia.
- **Przejrzystość i edukacja** – jasna definicja hejtu i jego granic wobec wolności słowa.
- **Współpraca międzynarodowa** – harmonizacja z europejskimi przepisami o usługach cyfrowych (DSA).

6. Propozycje przepisów w ustawie (przykładowo)

Art. 1. Zabrania się publicznego rozpowszechniania treści nawołujących do nienawiści, przemocy lub pogardy wobec osób lub grup z powodu ich pochodzenia, wyznania, orientacji, niepełnosprawności, wieku lub płci.

Art. 2. Operatorzy platform społecznościowych są zobowiązani do usunięcia zgłoszonej treści zawierającej mowę nienawiści w terminie 48 godzin.

Art. 3. Wprowadza się program edukacyjny „Szacunek w sieci” realizowany w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.

Art. 4. Ofiary mowy nienawiści mają prawo do bezpłatnej pomocy psychologicznej i prawnej.

Art. 5. Naruszenie obowiązków określonych w ustawie podlega karze grzywny do 500 000 zł lub ograniczenia działalności platformy internetowej.

7. Możliwe działania towarzyszące ustawie

- Kampania społeczna „**Zanim napiszesz – pomyśl**” (plakaty, spoty, social media).
- Edukacja medialna w szkołach – lekcje o hejcie, empatii, kulturze słowa.
- Wsparcie dla ofiar hejtu: infolinia, platforma zgłoszeń online.
- Współpraca z influencerami, dziennikarzami i streamerami.
- Patronat Rzecznika Praw Obywatelskich i Ministerstwa Cyfryzacji.

8. Przydatne linki:

<https://www.gov.pl/web/bezpiecznasiec>

<https://www.hejtstop.pl>

<https://www.nask.pl/pl/raporty/>

<https://rpo.gov.pl/pl/content/mowa-nienawisci-informator>

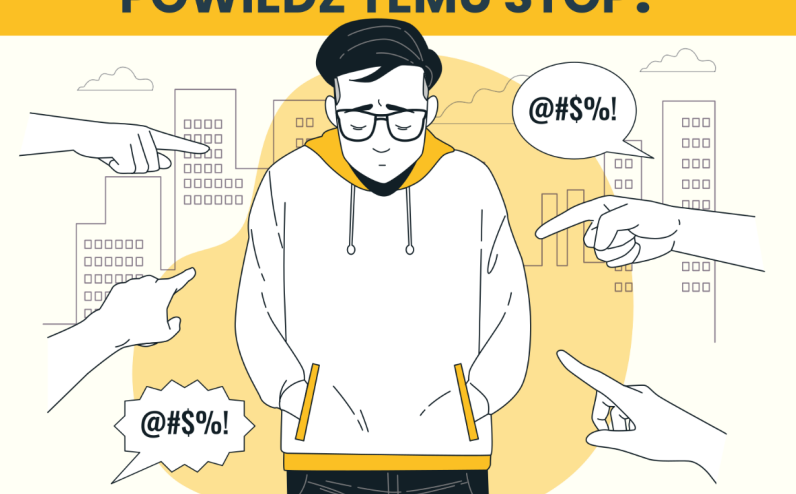
<https://cyberprofilaktyka.pl>

<https://www.unicef.pl/co-robimy/dzieci-w-sieci>

9. Infografiki:

HEJT I MOWA NIENAWIŚCI

POWIEDZ TEMU STOP!

JAK RADZIĆ SOBIE Z HEJTEM?

- ✓ Nie daj się sprowokować, ani ponieść emocjom.
- ✓ Zgłaszaj hejt, zarówno w przypadku, gdy jesteś jego odbiorcą, jak i świadkiem.
- ✓ Korzystaj z dostępnych narzędzi do walki z agresją – blokuj osoby, które Cię obrażają i prowokują.
- ✓ Jeśli doznałeś/aś hejtu w Internecie zachowaj dowód – anonimowość w sieci to MIT!
- ✓ Lajkowanie oraz udostępnianie postów/filmów/memów zawierających hejt jest aktywnym wspieraniem nienawiści.

PAMIĘTAJ!

Skutki doznawania hejtu to nie tylko izolacja społeczna, czy poczucie wstydu. Hejt doprowadzić może do znacznego obniżenia poczucia własnej wartości, stanów lękowych, ciężkiej depresji, **a nawet samobójstwa.**

GDZIE SZUKAĆ POMOCY?

Centrum Wsparcia dla Osób Dorosłych w Kryzysie Psychicznym

800 70 2222

Centrum Powiadamiania Ratunkowego

112 997

tel. 12 39 50 665 biuro@oficyna-profilaktyczna.pl www.oficyna-profilaktyczna.pl

Źródło:

<https://artykuly-profilaktyczne.pl/produkt/plakat-hejt-i-mowa-nienawisci-powiedz-stop-dorosli/>